

PsykNettVest er et regionalt, forskningsnettverk innen psykisk helse

Nettverket er forankret i alle fire helseforetak i Helse Vest, og der divisjonsdirektører-/klinikk sjefene utgjør styringsgruppen for nettverket. Faglig leder er Inge Joa, Helse Stavanger.

Med dette nyhetsbrev ønsker vi å formidle nyheter, og informasjon omkring forskning på tvers av de 4 helseforetakene i regionen. Målet er å lage 4 nyhetsbrev pr år.

Med dette nyhetsbrev så ønsker vi å gratulere alle forskere og forskingsmiljø som har fått nye tildelinger og priser i 2019. Noen av disse miljøene vil bli presentert nærmere i dette nummer.

Ønsker dere alle en Riktig God Jul og et Godt Nytt År!

**Nytt fra forskningsjefene
Aktuelle forskningsprosjekt/miljø
Søknadsinformasjon/kurs**

Nytt fra forskningsjefene

Helse Fonna

Det er hyggelig å komme tilbake etter et lengre fravær og se alt det gode og viktige arbeidet som forskerne i Helse Fonna er i gang med. I dette nyhetsbrevet vil vi presentere et forskningsdrevet innovasjonsprosjekt som Oddbjørn Hove er i gang med. I tillegg vil vi også presentere Arvid Rongve sin kliniske behandlingsstudie innen demensforskning som nylig fikk tildelt 20 millioner fra den nasjonale Klinbeforsk satsingen.

Arvid Rongve sitt prosjekt:

BAKGRUNN

Demens med Lewy-lekamar er ein sjukdom med dårleg prognose. Det er ingen godkjent behandling, berre symptomatisk behandling. Helse Fonna har etablert ei forskingsgruppe i Eldremedisin, og har samarbeid med regionale, nasjonale og internasjonale forskingsnettverk. I oktober 2019 fekk Arvid Rongve tildelt 20 millionar frå KLINBEFORSK for å leie ein studie som skal prøve ut medikamentell behandling for denne sjukdommen.

STUDIEN

150 personar som er diagnostiserte med mild eller prodromal demens med Lewy-lekamar skal rekrutterast gjennom eit etablert nasjonalt nettverk av hukommelsespoliklinikkar. 60 personar med prodromal DLB er alt rekruttert gjennom DDI-studien og vil vera tilgjengelege for inklusjon i denne studien. Deltakarane blir randomisert til ambroxol med kjend effekt mot ein sentral mekanisme ved sjukdommen eller placebo. Ein stor del av personar med DLB har i tillegg spor av Alzheimers sjukdom i hjernen, og desse vil få tilbod om tilleggsbehandling med nilvadipine som har vist effekt ved tidleg Alzheimers sjukdom.

Den blinda fasen i studien vil vara i eit år, og deretter vil dei som ynskjer det få tilbod om å halda fram med medikamenta i ytterlegare eit år. Utkommemålet er fyrst og fremst tryggleik ved bruk av legemidla i denne pasientgruppa. Andre utkommemål er effekt på kognisjon og progresjon av sjukdommen.

Det vil bli laga eit pasient- og pårørandeprogram i nært samarbeid med pasient- og pårøranderepresentantar for å redusera stigma, auka merksemd og rekruttera pasientar og pårørande til studien. Kommunikasjonseininga vil vere sentral samarbeidspart i dette.

Anne Lise Kvalevaag
Seksjonsleder
Helse Fonna HF
www.helse-fonna.no

Nytt fra forsknings sjefene

Helse Bergen

Kjære kolleger!

Da har vi høsten 2019 bak oss og julen står for døren. I konkurransen om nye forskningsmidler har noen vunnet frem, mens andre må håpe på bedre lykke neste gang. Blant de som var heldige og dyktige nok til å få midler fra Helse Vest var den nye PhD stipendiat til psykoseforskningsgruppen ved Lena Antonsen Stabell som skal undersøke sammenhengen mellom innsikt, symptomnivå og bruk av antipsykotika. Lena er også et viktig medlem av forskerskolen vår i PsyknettVest, og har etter at hun selv gjennomførte kurset blitt en del av Povl Munk Jørgensens kursledelse. I tillegg ble det gitt PhD stipend til Emilie Sektnan Nordby for et nytt ADHD prosjekt, og et postdoktorstipend til Anders Lillevik Thorsen fra OCD forskningsmiljøet. Vi gratulerer! Det NFR finansierte FRIPRO prosjektet til Arnstein Mykletun har i løpet av høsten også ansatt to nye PhD stipendiater som er på plass i Bergen. Bergen bipolar og depresjonsforskning har også fått på plass en ny PhD stipendiat finansiert av UIB som starter 1. februar og som skal jobbe med sensorteknologi ved bipolar lidelse.

Blant de større bevilgningene som vi ikke fikk i høst må vi konstatere at vi ikke lyktes med å nå opp i konkurransen om å få tildelt midler til et nytt strategisk forskningsområde innen helse-tjenesteforskning med utgangspunkt i PsyknettVest infrastrukturen, og med målsetningen om å evaluere forskningsmessig effekten av å innføre de nye pakkeforløpene. Dette er et viktig arbeid, forhåpentligvis vil vi likevel kunne klare å gjennomføre noen av de planlagte forskningsaktivitetene innenfor den eksisterende PsyknettVest rammen.

For øvrig gleder vi oss over at det ble svært god uttelling på Helse Vest sine bevilgninger til innovasjonsmidler med bevilgning både til Maj Britt Posserud for et nytt prosjekt knyttet til autisme og pårørende, Guri-Elise Holgersen for prosjektet: VR-assistert terapi for ungdom med psykose, og Melissa Weibell i Stavanger som fikk en stor bevilgning til et nytt prosjekt relatert til Psykiatri-Somatikk-Rus.

Da gjenstår det bare å ønske god jul og et riktig godt nytt år!

Ketil Joachim Ødegaard
Forsknings sjef
Haukeland
universitetssjukehus
www.helse-bergen.no

Helse Fonna

Ny metode skal gi rett behandling

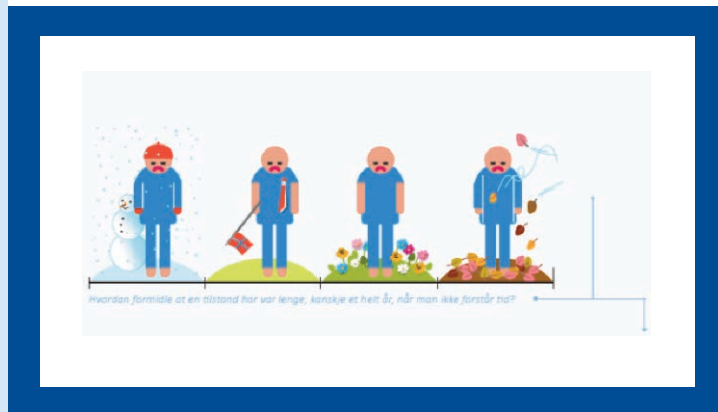
Meir enn kvar tredje person med utviklingshemning lever med psykiske lidingar. Mange av desse får aldri tilpassa utgreiing eller tilbod om utgreiing. Konsekvensane er auka risiko for feil oppfølging og behandling i kommunen og spesialisthelsetenesta. Ny metode skal gi ei tilpassa utgreiing til personar, med meir nøyaktige diagnosar og større medverknad i eiga helseundersøking.

URETTFERDIG HELSESKILNAD

Utviklingshemning og generelle lærevanskar inneber mellom anna vanskar med språkforståing og kommunikasjon. Når informasjon er tilpassa i mengde, innhald og form aukar forståinga og kommunikasjon blir enklare. Det eksisterer i dag ei rekke verktøy for utgreiing av psykisk helse, men desse er ikkje tilpassa personer med slike vanskar. Dette reduserer moglegheitene for utviklingshemma til å få god psykisk helseutgreiing. Mangelen bidrar til ein urettferdig og unødvendig helseskilnad for ei stor gruppe menneske.

ePaid - TILPASSA UTGREIING

Digitale plattformer gir store moglegheiter for integrasjon av visuelle og auditive hjelpemiddel i den diagnostiske prosessen. Bruk av illustrasjonar for kjensler og tidsperspektiv integrert i elektronisk kartlegging av psykiske helsetilstandar kompenserar for utfordringane personen med utviklingshemning har. På denne måten kan langt fleire få eit likeverdig tilbod innen psykisk helsevern. Riktig diagnosen kan gi rett behandling i spesialisthelsetenesta og betre oppfølging i kommunen.

FINANSIERING

Prosjektet er finansiert av Helse Fonna HF
Helse Vest RHF, innovasjonsmidler

PROSJEKTDELTAGERE

Prosjektidè og prosjektgruppe:
Oddbjørn Hove, Helse Fonna HF
Kari B. Wågen, Helse Fonna HF
Ingrid Ø. Våge, Helse Fonna HF
Erik Dankel, Helse Fonna HF

SAMARBEIDSPARTNAR

Nina Skauge, Skauge forlag

REGIONALE SAMARBEIDSPARTNARAR:

Cecilie R. Christophersen, Helse Bergen
Arne Leif Pedersen, Helse Stavanger

BRUKARMEDVERKNAD:

Tysvær Kommune

NASJONALE SAMARBEIDSPARTNAR:

Vestre Viken HF

Kontakt: oddbjorn.hove@helse-fonna.no

Kontaktinfo innovasjon: innovasjon@helse-vest.no

Helse Stavanger

Forskningsmiljø på SESAM

Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og samhandling (SESAM) ble opprettet av Helse Vest i 2010 for å styrke samhandling, forskning og fagutvikling, nettverksbygging og undervisning innen fagfeltet eldremedisin. I mandatet fra Helse Vest står det at SESAM skal bidra til å styrke forskning og fagutvikling innenfor fagfeltet eldremedisin, og arbeide for å styrke samarbeidet om forskning og fagutvikling mellom helseforetakene, kommunene og andre sentrale samarbeidspartnere. Videre har kompetansesenteret ansvar for å stimulere til og koordinere forskning og fagutvikling.

I dag er omkring 25 forskere direkte tilknyttet SESAM, hvorav 13 PhD-kandidater som er helt eller delvis tilknyttet SESAM gjennom ansettelse og/eller veiledningsressurser. Forskergruppen ledes av prof. Dr. med. Dag Årsland, og har ellers ansatte med betydelig veiledningskompetanse på professor og postdocnivå, som bistår med veiledning av master- og PhD studenter, utvikling av fagnettverk, etablering av fagutvikling- og forskningsprosjekter og kunnskapsformidling. Siden oppstart har syv PhD kandidater med hovedveileder fra SESAM disputert.

Forskningen på SESAM er tverrfaglig ved at 9 ulike yrkesprofesjoner er representert, og har i tillegg et utstrakt samarbeid med lokale, nasjonale og internasjonale forskningsgrupper. Dette omfatter et langvarig samarbeid med professor Clive Ballard og hans forskningsgruppe ved University of Exeter (UK), der senterleder Ingelin Testad er professor. I dette samarbeidet inngår både translasjonell demensforskning med fokus på nevrokjemiske og neuropatologiske undersøkelser, utvikling av nye CSF-baserte biomarkører ved demens med Lewy-legemer og Parkinson demens og personsentrert omsorg for personer med demens på sykehjem.

Forskningsleder Dag Årsland har også en stilling ved King's College London (UK), og han er nå på lista over verdens mest siterte forskere. Vi har altså den femte mest siterte forskeren i Norge - uavhengig av fag. Listen gir en oversikt over høyt siterte forskere som utvider kunnskapens grenser betydelig. Det er i alt 6216 forskere fra hele verden på lista.

- Forskning er et lagspill. Dette er et ytterligere bevis på det veldig gode forskningsmiljøet på SESAM, under ledelse av professor Ingelin Testad. Vi har kunnet tiltrekke oss flere unge lovende forskere de siste årene.

- Det er utrolig hyggelig og en veldig oppmuntring å havne på en slik liste. Mange siteringer betyr at forskningen vår blir lest og forhåpentligvis bidrar til bedre helsetjeneste og bedre livskvalitet for personer med demens verden over, sier Årsland.

Nasjonalt er SESAM med som en drivende kraft for utvikling av flere store nasjonale samarbeidsprosjekter innen demensforskning, der man samarbeider aktivt med Nasjonalforeningen for folkehelsen, Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse, demensforskningsmiljøet på Akershus universitetssykehus og Norsk senter for forskning på mentale lidelser, Universitetet i Oslo. Dette gjelder særlig prosjektene Dementia Disease Initiation (DDI) og DemGene, begge to store nasjonale multisenter studier med fokus på biomarkører.

SESAM skal være drivkraft og et knutepunkt for regionale samarbeidsprosjekter innen ulike forskningsområder. Gode samarbeidsrelasjoner i Helse Vest RHF har vært avgjørende for å få dette til. Gjennom effektiv bruk av nåværende ressurser, kombinert med stor forskningsaktivitet, har SESAM etablert forskningssamarbeid med blant andre Helse Bergen HF/Haukeland universitetssykehus (HUS), der professor og nevrolog Halvor Næss er ansatt som koordinator i 20 % stilling for å etablere og drive nettverk for slagforskning i vårt nedslagsfelt. Videre er Haraldsplass Diagonale Sykehus (HDS), Høgskulen på Vestlandet. Senter for alders- og sykehjemsmedisin (SEFAS) ved Universitetet i Bergen og Utviklings-sentrene for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) i Vest viktige samarbeidspartnere.

«Eldre som ressurs», har sammen med «samhandling for Eldres helse og livskvalitet» vært kjerneverdier for SESAM siden oppstart. Da senteret ble etablert var «den store eldrebølgen» et vanlig og dels fryktet begrep. «Eldre som ressurs» ble derfor en viktig motvekt til dette under opprettelsen av SESAM. Dette kommer til uttrykk gjennom WiseAge, som er vår plattform for brukermedvirkning og samfunnsengasjement.

Fortsetter neste side

Aktuelle forskningsprosjekt / miljø

Helse Stavanger

- Vi har jobbet systematisk med brukermedvirkning med en bred satsing over lang tid - som WiseAge er et strålende eksempel på. Brukermedvirkning blir bare viktigere og viktigere i all forskning generelt, og det har vi vært tidlig ute med å bygge et godt system rundt, sier Ingelin Testad.

Tre doktorgradsstipend, en åpen prosjektstøtte og en strategisk satsing på 18,75 mill kroner, det handler om Alzheimerforskning. Det er fasiten på SESAM etter at Helse Vest delte ut forskningsmidler for 2020. Aldri før har SESAM fått så mye av den årlige, regionale tildelingen. Helse Vest trekker fram seks strategiske satsinger fra 2020 til 2024, og en av dem er Dag Årsland prosjektleder for.

- Her skal vi prøve ut en ny og lovende medisin for å bremse utviklingen av Alzheimer's sykdom, sier Årsland.

Dette er spesielt viktig, da det i dag er mellom 80 000 til 100 000 mennesker i Norge demens, og antallet vil trolig dobles på 20 år. Dette vil gi store utfordringer også for helse- og omsorgstjenesten og samfunnet for øvrig. Noe av kjernen,

mener Testad, er å finne ut mer om hvordan personer med demens mestrer hverdagen.

- Utvikling av kunnskap og helsetjenestemodeller for god omsorg, livskvalitet og ikke-farmakologisk behandling overfor personer med demens og deres pårørende, er grunnleggende for å ivareta en voksende gruppe av sårbare personer i vårt samfunn. Denne kunnskapen kan overføres til andre sårbare grupper innen alderspsykiatri og geriatri. Akkurat nå har vi full fokus på SHAPE-prosjektet (Self-management and HeAlth Promotion in early-stage dementia with E-learning for carers - A randomised controlled trial), som er finansiert gjennom EUs JPNP program. Ingelin Testad leder prosjektet, og i samarbeid med forskere fra Exeter University og London School of Economics and political science, University of New South Wales i Australia og Nasjonalt kompetansetjeneste for aldring og helse her i Norge, har vi utviklet en brukerskole for personer med demens, der det fokuseres på helsefremmende tiltak og mestring kombinert med e-læring for familien. Vi skal undersøke om dette kan gi økt livskvalitet, er kostnadseffektivt og om det gir utsettelse av innleggelse i sykehjem for personer med demens.

SHAPE Consortium, Byrkjedal oktober 2019

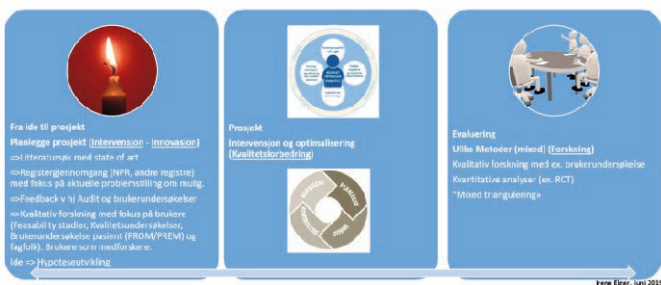
Aktuelle forskningsprosjekt / miljø

Helse Bergen

Klinikk psykisk helsevern barn og unge

I utvikling av forskningsstrategien har vi forsøkt å utvikle en modell, som forsøker å omfavne Innovasjon, Kvalitetsforbedring og forskning. Med fokus på klinikknær forskning og medarbeiderinnvolvering i utvikling av en forskningsnær klinikk har fra ide til evaluering/forskning blitt viktig.

Modell for helsetjenesteutvikling og innovasjon med kvalitet og forskning

VI HAR NETTOPP FÅTT TILDELTE MIDLER FOR 2 INNOVASJONSPROSJEKTER

Den ene innovasjonsprosjekt «VR-ASSISTERT TERAPI FOR UNGDOM MED PSYKOSE» ledes av Guri Holgersen, MA, Klinikk psykisk helsevern barn og unge. Her blir det gode muligheter for videreutvikling til et forskningsprosjekt, som kan innbefatte flere helseforetak og forskningsgrupper i Helse Vest.

Guri-Elise Holgersen
 Klinisk barnevernspedagog/
 Spesialist
 Psykoseteamet
 Haukeland universitetssjukehus
www.helse-bergen.no

Using Virtual Reality to improve Self-Efficacy in Adolescents with Psychosis

Guri-Elise Holgersen, MA Klinikk psykisk helsevern for barn og unge
 Irene Birrow Egen, Professor Klinikk psykisk helsevern for barn og unge
 Thomas Fiskeeth Larsen, MSc Helse Vest ICT

BACKGROUND

One of the defining traits of psychotic disorders is impaired social functioning.

Recent studies show that patients who develop a better sense of self-efficacy in social situations can experience reduction of psychotic symptoms and increased functioning in everyday life.

Traditional social skills training has inconclusive results for this group of patients.

Over the last two decades there has been an increasing interest in using virtual reality (VR) in the assessment and treatment of mental health problems.

Studies show that that VR environments can evoke responses in a participant that are similar to those occurring in natural environment, and that use of VR in treatment has the same results as traditional cognitive behavioural therapy and better results than treatment as usual.

WHAT IS VIRTUAL REALITY?

Virtual reality enables clinicians to design realistic scenarios that can be used to assess the individual real-time cognitive, emotional, behavioural and physiological response to an environment.

Computer-generated images are synchronised with the movements of the user, with the aim of creating a virtual world, which feels immersive and realistic.

VR-ASSISTED THERAPY FOR ADOLESCENTS WITH PSYCHOSIS

At Haukeland University Hospital a virtual reality-integrated treatment program for adolescents with psychosis has been developed, in collaboration with Helse Vest ICT.

The patients will be able to practice social situations in a virtual reality, with a therapist present. The aim is to increase the patients' belief in succeeding in social situations, which again will contribute to recovery.

THE PERSON-BASED APPROACH

The Person-Based Approach is used to assess and enhance the acceptability and feasibility of the intervention.

The Person-Based Approach involves using mixed methods research to systematically investigate the beliefs, attitudes, needs and situation of the people who will be using the intervention.

The in-depth understanding of users' perspectives derived from this research then enables intervention developers to design or modify the intervention to make it more relevant, persuasive, accessible and engaging.

Logic model

OUTCOME/IMPACT GOALS	INTERMEDIATE GOALS	ACTIVITIES	METHODS	OUTPUTS
<ul style="list-style-type: none"> Increased self-efficacy Improved social skills Reduced psychotic symptoms Improved social functioning Improved quality of life 	<ul style="list-style-type: none"> Increased self-efficacy Improved social skills Reduced psychotic symptoms Improved social functioning Improved quality of life 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Individualized 2. Therapist-guided 3. Computer-assisted 4. Immersive 5. Realistic 6. Safe 7. Engaging 8. Accessible 9. Affordable 10. Scalable 11. Sustainable 12. Evaluable 13. Transferable 14. Replicable 15. Generalizable 16. Transferable 17. Scalable 18. Sustainable 19. Evaluable 20. Transferable 21. Replicable 22. Generalizable 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Individualized 2. Therapist-guided 3. Computer-assisted 4. Immersive 5. Realistic 6. Safe 7. Engaging 8. Accessible 9. Affordable 10. Scalable 11. Sustainable 12. Evaluable 13. Transferable 14. Replicable 15. Generalizable 	<ul style="list-style-type: none"> Increased self-efficacy Improved social skills Reduced psychotic symptoms Improved social functioning Improved quality of life

IN OUR STUDIES WE WILL:

- Screen/assess skills that will be the target for intervention, and include these in ways that make sense for the users.
- Ascertain behavioral change: The use of VR assisted therapy increases the adolescents social self-efficacy.
- Screen/assess therapists' and the adolescents expectations and experiences of the method.

Søknadsinformasjon / kurs / priser

Info om Bergen Tidlig Psykose Symposium 3. og 4. juni 2020

Hold av dagene og planlegg nytt spennende symposium på Radisson Bryggen.
Mange spennende tema omkring tidlig intervensjon psykose, bipolar lidelse.
Workshop om tidlig oppdagelse, familiearbeid,
Program kommer!

**WISEAGE
FESTIVAL 2020**
Stavanger 08. - 11. juni

SESAM
SESAM REGIONALT KOMPETANSESENTER FOR ELDEREMEDISIN OG SAMHANDLING

WISEAGE

08. og 09. juni: SESAM konferansen
09. juni: Åpen publikumskveld
10. juni: Internasjonal forskningsdag
11. juni: WiseAge dag

 HELSE STAVANGER
Stavanger universitetssjukehus

Samarbeidspartner: **Stiftelsen Psykiatrisk Opplysning**

Kontakt

 HELSE STAVANGER
Stavanger universitetssjukehus

Inge Joa
Leder TIPS PsykNettVest
Klinikk psykisk helsevern, Stavanger Universitetssjukehus
1ste Amanuensis, UiS, Det helsefaglige fakultet
Telefon 51 51 50 38, mobil 913 92 373
www.tips-info.com, www.sus.no